

Talve viimased ponnistused

Vähe on aastaid , kus kogu riik aprillikuuni välja lumikatte all .

Kevadeootus on põhjamaa inimesele üks suuremaid ootusi . Eriti talvedel , kui lumi püsib maas mitu kuud ja külm ei taha kuidagi lahkuda . Vaatamata sellele , et päike paistab kõrgelt ja rikkalikult .

Mandri-Eestis pole see muidugi mingi ime – möödunud sajandi kahekümnendail kadus lumi kõrgustikelt alles mai alguspäevil – aga nüüd oli märtsikuu lõpus Hiiumaal üle 30 cm lund , seda on enam isegi kui Tartumaal !

Lumi läheb tasapisi

Ametlikult loetakse küll märtsi (paastukuu , linnukuu , urbekuu , hea teeninduse ja teatrikuu) esimeseks kevadkuuks , tänavu oli see aga – uskuge või mitte – kõige külmem talvekuu !

Eesti territooriumi keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati detsembris $-5,7^{\circ}$, jaanuaris $-5,2^{\circ}$, veebruaris vaid $-2,7^{\circ}$ ja märtsis $-6,3^{\circ}$.

Viimase poole sajandi jooksul on märtsikuid tänavusest veelgi külmemad olnud vaid neljal aastal (1962 , 1963 , 1969 ja 1987) .

Veebruar on teadupoolest aasta kõige karmim kuu . Kui sageli siis juhtub , et esimene kevadkuu teeb veebruarile jaheduselt ära ?

Sirvides Tartu 1866 . aastast algavat vaatlusrida, selgub, et tervelt 13 aastal on nii juhtunud , lisaks veel neljal korral on kuude keskmised õhutemperatuurid olnud võrdsed .

$-6 + 1$

$-6 + 3$

$-6 + 2$

4. aprillil 2012 kõikus temperatuur $+5,7$ (Võru) ja $-10,4$ kraadi (Jõgeva) vahel . Kohati sadas nõrka lund . Tuule kiiruse maksimumiks mõõdeti Pakri poolsaarel $14,2$ m/s . Päikest sai näha Sõrves $13,2$ tundi , idas oli pilvisem . Lume paksuseks mõõdeti Narva-Jõesuus 17 , Harkus 4 ja Tõraveres 7 cm.

Talv üritab ikka veel oma kiusu ajada , hoolimata kevadiselt soojast päikesest .

$-7 + 1$

Üpris veider näis ilmaolukord 1951 . aasta lõpul ja 1952 . aasta algul : detsember oli soojem kui november , edasi hakkas aina külmenema . Märtsi keskmine $-10,6^{\circ}$ jäi tookord kolme aasta kohta kõige madalamaks näitajaks , jäädes vaid $0,2$ kraadi alla vaatlusrea absoluutsest miinimumist 1917 . aastal.

Tänavu asi õnneks nii hulluks ei läinud . Ainult et talve lõppu ka nagu näha pole , sest klimatoloogiliselt kestab veel kevadtalv , aeg , mil lumi on hakanud sulama . Varakevadeni , mis algab pärast lumikatte lõplikku kadumist , jääb ilmselt veel aega . Keskeltläbi saabub see aeg klimatoloog Jaak Jaaguse arvutuste järgi 4 . aprillil , hiliseimad lumeminekud jäävad aprilli lõppu (1972 ja 1988).

Nüüd mõned ilmanäitajad põnevast paastukuust. Kõige külmem oli Jõgeval , kus kuu keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati EMHIs $-8,7^{\circ}$, mis teeb normist hälbeks $6,8$ kraadi . Märksa soojem oli muidugi Vilsandil ja Ristnas ($-3,1^{\circ}$), kuid ka seal oli kuu keskmisest ligi kolm kraadi jahedam.

Kõige kõrgemale kerkis temperatuurinäit Võrus 6 . kuupäeval ($+6,6^{\circ}$), kõige külmem oli

$-2 + 1$

$-5 + 1$

$-5 - 1$

$-4 \quad 0$

aga 11. märtsi varahommikul Jõgeval ($-27,4^{\circ}$).

Sademeid tuli vähe – keskmiselt vaid 13 mm ehk 39% normist .

Eriti päikeseline märts

Märts oli tänavu erakordselt päikeseline – kogu Eestis mõõdeti päikesepaiste kestuseks keskmiselt 242 tundi ehk 198% normist . Tõraveres saadi selleks näitajaks 252 tundi (203% pikaajalisest keskmisest ehk teisiti – 70% võimalikust). Nii palju pole meie inimene selget ilma näinud vähemalt 1953. aastast alates .

$-5 + 1$

$-8 + 1$

$-8 - 1$

$-8 + 1$

$-7 - 1$

$-6 + 2$

- 7 + 2

- 7 + 1

Võis isegi päevitada , sest ultraviolettkiirguse indeks kerkis kuu lõpul kolmeni , lisa andis ka lumelt peegeldunud kiirgus .

Lund oli kuu lõpus Haanjas Tuulemäel 59 , Vilsandil aga 2 cm .

Astronoomiline kevad algas tänavu 20. märtsil kell 13.02, klimatoloogilisest päriskevadest (õhutemperatuur püsivalt üle 5 °) saab vaid unistada .

Suveajale mindi üle 31. märtsil, esimesel ülestõusmispühal . Mõni püha, kui peab tund aega varem ärkama – arvasid usuasjus ebakompetentsed kodanikud .

AIN KALLIS